

فاکتورهای مؤثر تغذیه، آبیاری، تکریب و هرس در عملکرد درختان خرما

دکتر احمد فرید
کارشناس کشاورزی

تولید محصول تأثیر به‌سزایی خواهد داشت، انجام عملیات تکریب و هرس درختان در فصل پاییز ضمن انجام بهداشت باغ و آرایش درختان و پاک‌سازی باغات از اندام‌های گیاهی زائد و حذف برگ، دمیرگ، لیف باعث کنترل آفات شده و به سلامتی درختان کمک مؤثری می‌کند.

تنظیم مدار آبیاری بر اساس نیاز آبی در فصول مختلف سال بسیار مهم بوده و در عملکرد کمی و کیفی تأثیر دارد و همچنین تأمین نیاز غذایی از لحاظ رشد رویشی درختان و کیفیت میوه، طول، اندازه، درصد قند و مواد جامد با اهمیت است.

بنابراین باید اذعان داشت که درختان خرما با توجه به عمر مفید بالای ۵۰ سال یکی از مهم‌ترین درختان باغبانی بوده و دارای محصول تولیدی با ارزش غذایی و برای مردم بومی مناطق خرماخیز کشور و دنیا است. در صورت توجه نخل‌کاران به تأمین نیاز غذایی و آب موردنیاز درخت عملکرد با رکورد ۲۰ تن در هکتار در ارقام مختلف تولید به دست می‌آید، در حال حاضر متوسط عملکرد ۵ تا ۶ تن با توجه به هزینه‌های بالا توجیه اقتصادی ندارد.

بعضاً نخل‌کاران با دلسردی و بی‌توجهی به نخل باعث ضعیف‌شدن درختان و کم‌باردهی آن‌ها شده که محصول به‌دست‌آمده از لحاظ کیفیت و کمیت بازاری‌سندی مناسبی ندارد و این ثروت ملی دستخوش مشکلات می‌شود، که به نخل‌کاران توصیه می‌شود به منظور اقتصادی‌نمودن باغ‌های خرما در مناطق خرماخیز به تأمین نیاز غذایی و آبیاری و کنترل آفات و بیماری‌های آن اهتمام ورزند و در نتیجه نخلستان‌های شاداب و سالم و با عملکرد مطلوب داشته باشند.

برخلاف تصور باغداران نخل خرما از نظر تغذیه و آبیاری نیازمند مراقبت زیادی است، به‌طوری‌که در اغلب استان‌های خرماخیز کشور برائری بی‌توجهی، باغ‌های خرما مورد بی‌مهری قرار گرفته و آنچه لازمه حفظ و نگهداری نخل خرما است، صورت نمی‌پذیرد و گاهی نخل‌ها به‌صورت دیم ره‌اشده و حداقل‌های تغذیه و آبیاری انجام نمی‌شود. اگرچه نخل خرما ظاهراً گیاهی مقاوم به خشکی نشان می‌دهد، اما بیشترین نیاز غذایی و آبیاری را دارد، چنانکه در استان‌هایی که به‌عنوان درخت اصلی و اقتصادی به نخل نگاه می‌کنند، نخل‌ها از لحاظ مرفولوژی، رشد رویشی، مقاومت به آفات، بیماری‌ها و تنش‌های دمایی شاداب هستند که نتیجه آن در عملکرد آن‌ها برای تولید محصول مطلوب دیده می‌شود و خرما به‌عنوان یک منبع درآمدی اقتصادی معیشت خانوار را تأمین می‌کند.

نیاز غذایی درختان نخل به کودهای اصلی یعنی ازت، فسفر، پتاس و عناصر فرعی مانند آهن، روی، منگنز و مس ضروری است، اما باید توجه داشت که مصرف هر یک از این عناصر به‌تنهایی در عملکرد گیاه تأثیر چندانی نداشته و باید در فصول مختلف با توجه به سن رشدی و نیازهای غذایی با تکیه بر آزمایش‌های آب‌و‌خاک و محدودیت‌ها، کودهای اصلی و فرعی توأم با کود حیوانی پوسیده و گوگرد و نیوباسیلوس به میزان موردنیاز مصرف شود.

برای نگهداری نخل‌های خرما با توجه به ایجاد ریشه‌های زاینده و افشان به طوقه خاک‌زهی پای تنه درختان به اندازه یک مترمکعب نیاز است، چراکه ایجاد ریشه‌های زاینده جدید در حجم قابل‌توجه باعث پایداری درخت و تأمین تغذیه و رشد رویشی خواهد شد و در